

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Václav Klaus, Jiří Weigl:

Kdo má zájem na reinterpetaci druhé světové války

Otázka IVK

Václav Klaus: Nezapomínejme pro pokrokařskou radikální levice na „starosocanství“

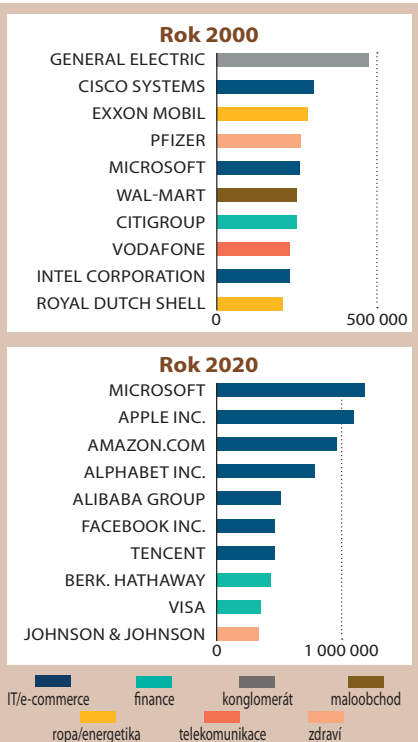
Filip Šebesta:

Kupujeme si za daně svobodu?

KVĚTNOVÝ GRAF IVK

Prakticky nový svět

Největší firmy podle tržní kapitalizace a sektoru v roce 2000 a 2020 (v mil. USD)

Data: Financial Times, Ycharts.com, Wikipedia (k 31. 3. daného roku)

Institut Václava Klause o.p.s.

Šarecká 29

160 00 Praha 6

e-mail: office@institutvk.cz

www.institutvk.cz

IVK – Newsletter

Institutu Václava Klause

Registrace MK ČR E 11024

Periodicita: měsíčník

Datum vydání: 30. 5. 2020

Kdo má zájem na reinterpetaci druhé světové války*

Václav Klaus

Jiří Weigl

výkonný ředitel IVK

Sedmdesáté páté výročí konce druhé světové války – byť zastíněné koronavirovou epidemií – se stalo daleko větším tématem veřejné diskuse, než tomu bylo při všech předcházejících kulatých výročích konce války. To jen potvrzuje, že jisté vlivné síly dnešního světa nejsou s výsledky této největší války v lidských dějinách ani po třech čtvrtinách století (a po zásadních proměnách Evropy i světa) smířeny a že usilují o jejich revizi.

Z připomínání konce války se vytratila skutečná historická realita a dnešním diskusím o tomto tématu (v minulosti oprávněně nazývaném oslava vítězství a osvobození) naprosto dominují současné politické plány a záměry těchto lidí.

Z připomínání konce války se vytratila skutečná historická realita a dnešním diskusím o tomto tématu (v minulosti oprávněně nazývaném oslava vítězství a osvobození) naprosto dominují současné politické plány.

Hlavní aktéři a režiséři dnešních událostí spojených s výročím května 1945 stávi na tom, že 75 let je relativně dlouhá doba, že pamětníci tehdejších událostí až na výjimky již nežijí a že už došlo k téměř úplné generační proměně. Tuto chvíli proto považují za příhodnou k radikální změně výkladu druhé světové války (a jejích výsledků) a k zapojení tohoto vzdalujícího se výročí plně do služeb dnešní politické

propagandy a současných velmocenských zájmů.

Základním záměrem dnešního dění je vymazat slovo „osvobození“ z paměti dnešních generací a vyličit konec války ne jako vítězství Rusů a Američanů nad Němci, ale jako počátek nové okupace, tentokrát ruské. Obě tyto okupace se tak v sugerované optice dostávají naroveň – s tím rozdílem, že ta ruská nám prý znovu hrozí.

Tato lživá manipulace a překrucování historie nadbíhá falešné interpretaci komunistické éry, která se některým pamětníkům jeví jako milosrdná – za komunismus nemůžeme, byli jsme přece již od května 1945 okupováni Rusy a ti nám jej vnutili. Bylo to

EDITORIAL

Měsíc květen byl ve znamení postupného návratu k normálu. Zatímco v dubnu dostala přednost nejpálčivější témata dne v knize *Karanténa*, nová kniha Kamila Janáčka, která vyjde v prvních červnových dnech, je návratem k našemu původnímu „edičnímu plánu“. Publikace o centrálních bankách a monetární politice s jubilejním pořadovým číslem 50 díky zdržení dostala aktualizaci „koronavirový apendix“.

Květen přinesl také množství námětů pro naše polemické reakce. Poněkud nešťastným evergreenem počátku májových dní se v posledních letech stává boj o interpretaci druhé světové války, letos zesílený díky 75. výročí od jejího konce. Zdá se, že s tím jak se prodlužuje doba od války, stává se diskuse o jejích výsledcích stále nedůstojnější. Těžko už v této vřavě hledat racionální klidnou polohu. Snaží se o to ve svém textu publikovaném s několikatydenním odstupem Václav Klaus a Jiří Weigl. A podobným způsobem odpovídal v květnu Václav Klaus i na otázky ruského nezávislého rádia *Echo Moskvy* (viz www.klaus.cz).

Časopis a server *Reflex* poskytl poměrně rozsáhlý prostor pro polemiku s levicovou výzvou *Bez solidarity není imunity* spojenou s Vladimírem Špidlou. Naši kolektivní odpověď na snahy využít

* Publikováno dne 30. května v deníku Lidové noviny.

(Pokračování ze strany 1)

koronaviru pro prosazení své politické agendy si v textu *Špidlův „komunistický manifest“* můžete přečíst na našem webu, v Newsletteru přetiskujeme pouze jednu z následných reakcí této diskuze. S pány Drulákem a Kellerem, s nimiž sdílíme řadu názorů na kulturní otázky či národní stát, ale rozcházíme se v pohledech na ekonomiku, na stránkách deníku *Právo* diskutoval Václav Klaus. Jeho text najdete ve druhé části tohoto čísla.

V anketě se respondentů – ekonomů – ptáme, co by podle nich bylo možné škrtnout v rozpočtu, ve kterém se nikomu, zdá se, příliš škrtat nechce. Odpovědi by mohly být inspirací. Je proto asi symptomatické, že většina z těchto lidí v poradních orgánech vlády nesedí.

Filip Šebesta

však složitější. Sovětská vojska, která osvobodila také velkou část Rakouska (i s Vídní), byla z našeho území rychle stažena – nebyli jsme proto v pozici Rakouska či Německa, ale ani Polska a Maďarska. My jsme si KSČ bohužel zvolili v demokratických volbách sami. V českých zemích komunisté masovou podporu po válce skutečně měli, byť se tento fakt dnes někomu nehodí do krámu. (Že někteří lidé prozírali až v srpnu 1968, je jiny příběh.)

Základním záměrem dnešního dění je vymazat slovo „osvobození“ z paměti dnešních generací a vyličit konec války ne jako vítězství Rusů a Američanů nad Němci, ale jako počátek nové okupace, tentokrát ruské.

Souhlasíme s tezí, že jsme komunismus přijali víceméně sami (i když pod silným tlakem Sovětského svazu) a do značné míry i v důsledku frustrace z evidentního nedostatečného zájmu západních velmocí o naši zemi a její budoucnost. Často kritizujeme chování Francie a Velké Británie v roce 1938 v Mnichově, ale dodnes nejsme schopni plně domyslet, že skutečné silné zájmy ohledně naší země mají pouze Německo a Rusko.

My jsme si KSČ bohužel zvolili v demokratických volbách sami.

Historické zkušenosti s nimi by nás měly vést k opatrnosti. My však namísto toho obvykle pokračujeme ve válce minulé. Tehdejší strach z Německa nás přivedl ke komunismu a ke čtyřiceti letům vazalství Sovětskému svazu, dnes se pro změnu zalýkáme protiruskou rétorikou a nevšímáme si toho, že se postupně znovu měníme v protektorát Německem dominované Evropské unie.

To všechno se jasně ukázalo v pojetí a atmosféře letošních květnových oslav. V českém prostředí došlo k neuvěřitelné, nedávno ještě nepředstavitelné proměně – němečtí okupanti a jejich zvěrstva zcela zmizeli z obzoru. Hitler a jeho zruďný režim

Tehdejší strach z Německa nás přivedl ke komunismu a ke čtyřiceti letům vazalství Sovětskému svazu, dnes se pro změnu zalýkáme protiruskou rétorikou a nevšímáme si toho, že se postupně znovu měníme v protektorát Německem dominované Evropské unie.

a teror byli v našem mediálním mainstreamu proměněni v pouhou kulisu, o níž při tomto výročí vůbec nejde. Z Hitlera a nacistů se stala jakási neosobní monstra, s nimiž skuteční Němci neměli téměř nic společného. Dnes už dokonce nelze ani říkat „německá okupace“ či „německé zločiny“, nýbrž výlučně nacistické nebo hitlerovské. Hitler a nacisté už nejsou, a proto se tím – jak je dnes politicky správné, resp. korektní – nikoho nedotýkáme.

Často kritizujeme chování Francie a Velké Británie v roce 1938 v Mnichově, ale dodnes nejsme schopni plně domyslet, že skutečné silné zájmy ohledně naší země mají pouze Německo a Rusko.

Na jejich místo byli dosazeni Rusové, národ, který zaplatil za německou agresi a za vítězství nad agresory největší cenu. Dnes si nám nejen okrajoví pisálkové či neonacisté, ale přímo mediální mainstream (a spolu s ním – jak svým loňským hlasováním prokázala – i většina poslanců Evropského parlamentu) dovolují tvrdit, že druhou světovou válku rozpoutal Sovětský svaz spolu s nacisty. A přidává se další lež, že Rusové (nikoliv Stalin nebo bolševici) byli vlastně spoluviníky nacistů a Hitlera (o Němcích se nemluví, byli mezi nimi jistě i antinacisté a nevinní lidé), kteří Evropu neosvobodili, ale naopak znovu zotročili. V logice těchto přepisovatelů dějin my proto nemáme důvod a nárok slavit.

Z Hitlera a nacistů se stala jakási neosobní monstra, s nimiž skuteční Němci neměli téměř nic společného. Dnes už dokonce nelze ani říkat „německá okupace“ či „německé zločiny“, nýbrž výlučně nacistické nebo hitlerovské.

Zásluhu o to, že se plány Hitlera, Heydricha a jejich soukmenovců na vymazání českého národa z mapy naší země neuskutečnily,

mají dnes v očích novodobých vykladačů dějin všichni, jenom ne Rusové. Oslavujeme Američany, vlasovce, nalháváme si, že jsme se osvobodili sami. Káci se pomník sovětskému vojevůdci a sundávají pamětní desky, včetně té památné na Staroměstské radnici. Najednou, 75 let po válce a 31 let po pádu komunismu.

Oslavujeme Američany, vlasovce, nalháváme si, že jsme se osvobodili sami. Káci se pomník sovětskému vojevůdci a sundávají pamětní desky, včetně té památné na Staroměstské radnici. Najednou, 75 let po válce a 31 let po pádu komunismu.

Je evidentní, že tato kampaň, protože o kampaň skutečně jde, počítá s už dlouhým časovým odstupem. Ještě po listopadu 1989, kdy zážitky se sovětskou okupací byly čerstvé, taková interpretace událostí v květnu 1945 nebyla možná. Příslušníci generace, která osvobození zažila, by takové přepisování a překrucování historie nepřipustili. Nikoliv náhodou jsou hlavními protagonisty protiruské kampaně mladí komunističtí politici, kteří nemají vlastní zkušenost ani s komunismem. O to falešnější a vykalikulovanější je jejich kampaň, kterou kolem výročí osvobození rozjeli.

Skutečná historie nikoho nezajímá. Nemluví se o tom, jak vznikl nacismus, kdo jej podporoval, jaké zájmy měly tehdejší velmoci. Pomineme Locarno (garantování hranic Německa na západ, nikoli na východ) a appeasement, odsuneme stranou Mnichov, který německou agresi obracel na východ, vypustíme „podivnou válku“, v níž Británie a Francie obětovaly Polsko, zapomeneme na Teherán, Jaltu a Postupim (a tam uzavřené velmocenské dohody, které se nehodí do příběhu o tehdy zahájené ruské okupaci).

Tisíce sovětských obětí už nic neznamenají.

Ze sovětských vojáků, které Pražané zasy-pávali 9. května 1945 šejřiky, se pro dnešní mladou generaci stala v důsledku trvalé protiruské propagandy pouze horda opilců, kteří jenom kradli a znásilňovali. Rusové nás prostě neosvobodili. Mír byl uzavřen 8. května, takže devátého už bylo po válce, tvrdí z televizních obrazovek exhibicionističtí hrdinové dnešních dnů. Tisíce sovětských obětí už nic neznamenají.

Po konci války následuje odsun, neboli jak se dnes politicky korektně říká, „vyhnání“ českých Němců. A teprve to je to pravé období, kdy docházelo k násilnostem a krutostem. Třicet let je intenzivně mediálně konstruována česká kolektivní vina za krvavé excesy na německém obyvatelstvu, které se tehdy na několika místech u nás staly. To se používá k symetrizaci viny v logice –

Němci vraždili, Češi vraždili, tak jsme vlastně všichni vinni a na nás je tuto svou vinu odčinit, protože Němci a Německo to už tři čtvrtě století údajně předpisově dělají.

Ze sovětských vojáků, které Pražané zaspávali 9. května 1945 šeříky, se pro dnešní mladou generaci stala v důsledku trvalé protiruské propagandy pouze horda opilců, kteří jenom kradli a znásilňovali.

Pohlízet na válečné hrůzy a viny touto optikou je nepřijatelné. Nikoliv proto, že by i mezi Čechy nebyli viníci, zločinci či sadisté, kteří se dopouštěli násilí a vražd. Takoví lidé existují na této planetě v každém národě a různé mezní situace, jako je válka, jim umožňují zlo páchat. Válečných krutostí se dopouštějí i dnes jednotlivci různých armád, stejně jako lidoví bojovníci v ohniscích konfliktů ve třetím světě.

Mimořádnost a výjimečnost německé viny je v něčem jiném. Tato vina je v tom, že se tehdejší genocida a vraždění staly oficiální státní politikou a že byly bez emocí, chlad-

ně, za použití byrokratických mechanismů moderního státu, průmyslově uskutečňovány. To bylo zcela zruďné, naprosto zavrženě nevhodné a v historii lidstva výjimečné.

Třicet let je intenzívně mediálně konstruována česká kolektivní vina za krvavé excesy na německém obyvatelstvu, které se tehdy na několika místech u nás staly. To se používá k symetrizaci viny v logice – Němci vraždili, Češi vraždili, tak jsme vlastně všichni vinni a na nás je tuto svou vinu odčinit, protože Němci a Německo to už tři čtvrtě století údajně předpisově dělají.

Zavrženíhodné je to o to více, že se této zruďné perverze dopustila vláda civilizovaného státu, která se do poslední chvíle těšila mimořádné masové podpoře svého obyvatelstva, takové, že jeho občané neváhali ze všech sil zuřivě bojovat i za cenu totálního zničení vlastní země až do posledních dnů prakticky proti celému světu, který se

musel k porážce tohoto výjimečného zla spojit.

Jakékoliv snahy o symetrizaci viny, exkulpací viníků, překrucování událostí a kontextu dějů a jejich zneužívání pro současné cíle metodami politické propagandy jsou nepřijatelné. O to hanebnější je to v zemi, která patřila k prvním obětem nacistů a jejíž české obyvatelstvo bylo určeno k poválečné likvidaci.

Jakékoliv snahy o symetrizaci viny, exkulpací viníků, překrucování událostí a kontextu dějů a jejich zneužívání pro současné cíle metodami politické propagandy jsou nepřijatelné. O to hanebnější je to v zemi, která patřila k prvním obětem nacistů a jejíž české obyvatelstvo bylo určeno k poválečné likvidaci. Je to výrazem nepřijatelného hulvátství a sprostoty od těch, kteří onu dobu nezažili a kteří nemají ani kousek úcty k památce obětí, i k pocitům lidí, kteří v oné době žili a z nichž někteří žijí dosud. ■

OTÁZKA IVK

Podle premiéra Babiše se v rozpočtu nic škrtat nebude. Kde, popřípadě co konkrétně byste navrhovali škrtnout Vy?

Vladimír Dlouhý
prezident Hospodářské komory

Jsme krátce po skončení nouzového stavu a otázka navozuje, že by se mělo škrtat kvůli zhoršení deficitu veřejných financí v důsledku vládních opatření na zmírnění dopadů pandemie na českou ekonomiku. Kvůli koronaviru by se však škrtat nemělo. Mohli bychom se bavit o účelnosti a efektivitě jednotlivých krizových opatření, ale o nich již bylo rozhodnuto, tak nechť je vláda zrealizuje. Stát se rozhodnul pomoci, naše veřejné finance patřily před krizí k nejstabilnějším v Evropě a když se vláda rozhodla postižené podniky podpořit, tak by to mělo být nezávisle na velikosti i struktuře výdajové strany rozpočtu před krizí.

Jinou otázkou je však právě ten rozpočet před krizí. Zde by se prostor ke škrtům jistě našel a z mnoha příkladů uvedu veřejný sektor. Nechápu, jak může být průměrný plat v tomto sektoru vyšší než je průměrná mzda v sektoru soukromém. Nevím, proč

za poslední léta počet vládních úředníků roste a to i tam, kde to je zjevně zbytečné. Stejně tak nevím, proč stále existuje tolik různých vládních agentur a institucí, když vláda již 5 let mluví o jejich sloučení, případně i zrušení. Nedostali učitelé, relativně k obdobným profesím, již v posledních letech přidáno dost? A jak říkám, je to jen jeden z příkladů.

Eva Zamrazilová
předsedkyně Národní rozpočtové rady

Určitě by dávalo smysl udělat rozsáhlou revizi v oblasti dotací. Vždyť například jen na podporu obnovitelných zdrojů energie šlo v posledních letech ze státního rozpočtu bezmála 30 miliard korun každý rok. Ale zatímco o dotacích se mluví dlouho a jsou problémem prakticky celé Evropy, jedna z mnoha dalších zbytečných zátěží státního rozpočtu je pro Česko čistě specifická. Máme totiž nejdělsí a nejdražší rodičovskou dovolenou na světě. Neexistuje přitom žádná studie prokazující, že by české děti byly zdravější nebo měly lepší

studijní výsledky než děti v zemích, kde se rodiče vracejí do práce po několika měsících.

Kromě štedrého rodičovského příspěvku je přitom pro státní rozpočet problém také to, že pozdější návrat na trh práce, který se v drtivé většině případů týká žen, má dlouhodobý negativní dopad na jejich pracovní kariéru. Jejich mzdy jsou nižší než mzdy jejich protějšků, odvádějí potom nižší příspěvky na zdravotní a sociální pojištění a nižší daně z příjmu fyzických osob. Nižší je pak i jejich celoživotní příjem a následný důchod, který potom řeší např. Komise pro spravedlivé důchody s jediným nápadem – zvýšit jim důchody, což má opět negativní dopad na státní rozpočet.

Kamil Janáček
bývalý člen bankovní rady ČNB

Škrty jsou možné a v současné situaci vysoce žádoucí. Je mnoho výdajových položek ve státním rozpočtu, které jsou zcela zbytečné a nikterak nepomáhají k oživení ekonomiky – naopak ji brzdí. ▶

Lze zastropovat současný stav zaměstnanců centrálních úřadů, a za přirozeně odcházející nové nepřijímat. Počty zaměstnaných v téměř nepřehledném množství podřízených organizací prudce snížit (koronavirus prokázal, že jejich nečinnost nikdo nezaznamenal). Racionalizovat dávky sociální podpory a pomoci a silně omezit jejich zneužívání. Zrušit populistická opatření typu zlevněného jízdného pro studenty a důchodce. Výdaje na neziskové organizace výlučně směřovat na ty, které se starají o naše nemocné, staré a sociálně slabé spoluobčany. Ostatní tzv. politické, lidskoprávní a výchovné, a ty, které svou činnost orientují do zahraničí, ať se financují výlučně ze soukromých zdrojů. Přehodnotit priority české armády – jejím posláním je obrana občanů této země.

Jednotlivé škrtky mohou přinést stovky milionů až jednotky miliard, ve svém celku více desítek miliard. Nicméně jsem skeptik: současná vláda není ochotna a hlavně schopna tyto škrtky realizovat – a opozice by toho byla schopna ještě méně.

Miroslav Ševčík
proděkan pro studium
NF VŠE

Jsem přesvědčen o tom, že v běžných dobách se dá škrtat v každé kapitole státního rozpočtu. Dlouhodobě mám kapitoly státního rozpočtu rozděleny do tří skupin. U skupiny kapitol, kudy prochází nejméně „mandatorně“ závislé výdaje (je to 38 kapitol), se dá škrtnout jednorázově, bez toho aniž by se rozpočet těchto kapitol zhroutil, i 10% celkových výdajů. Některé kapitoly by se daly i zrušit, aniž by si toho kdo všimnul. V minulosti se tak již stalo např. u Ministerstva informatiky či Komise pro cenné papíry atd. V současné době je na zrušení např. Kancelář veřejného ochránce práv, Ústav pro studium totalitních režimů, řada úřadů by mohla být sloučena či jejich činnost např. v oblasti vědy přenesena na vysoké školy.

U druhé skupiny kapitol (je jich celkem 5) by se daly výdaje snížit o 5%. A aby to bylo politicky a sociálně průchozí, tak ve třetí skupině je pouze jedna kapitola, a to je MPSV, a i tam by se daly najít úspory ve výši 1 až 2% celkových výdajů, ale to by tam nesměla hospodařit Venezuela. Tato opatření bych považoval za systémová.

Stejně tak za systémové opatření v současné koronavirové situaci považuji zrušení všech dotací a grantů pro neziskové instituce, které nezabezpečují sociální služby, vzdělávací a sportovní aktivity. Myslím si, že takto se dají ušetřit nejenom jednotlivé miliardy, ale i pár desítek miliard. Nenechme si koronavirovými pandemickými alarmisty rozvrátit veřejné rozpočty „na věčné časy“.

Vladimír Pikora
Next Finance

To, že je letos rekordně vysoký deficit, chápou. To, že má být takový i v příštím roce, je čistý populismus. Rozpočet přitom podle mě rozhazoval už v původní podobě před koronavirem. To dává velký prostor ke škrtům.

Obecně bych škrtal na provozu státu, nikoli na investicích. Máme podle mě moc úředníků, moc úřadů a moc agend. Abych byl konkrétní, za naprosto zbytečné výdaje považuji třeba slevy na jízdném. To dnes ale působí už jen jak drobné. Koronavirus vše změnil. Zavládla mantra, že dluh nevádí a je potřeba rozdat co nejvíce peněz. Já nesouhlasím ani s prvním, ani s druhým. Já nevěřím na jinou pomoc než na tu na konci vlastní paže. Pomoc má dostat jen ten, kdo si objektivně nemůže pomoci sám.

Stát podle mě jen vytváří návrat k socialismu. Mnoho dotací podle mě bude nasměřováno neefektivně do míst, která nemají budoucnost. O budoucnosti rozhoduje trh. Tam, kde je budoucnost, budou po odeznění viru vyšší tržby. A tady může stát pomoci nižšími daněmi. Tím se podniky zahojí. S nižšími daněmi by se lidem více vyplatilo pracovat, více se snažit a ne vyplňovat nějaké formuláře s žádostmi o pomoc. Navíc hodné peněz lze ušetřit tím, že by stát nevstupoval do žádných podniků. Stát podnikat neumí.

Petr Sklenář
hlavní ekonom J&T Banky

Letošní propad HDP bude hluboký, ale stále není jasné, zda o 6% či o 12%. To má dopad na odhad vývoje daňových příjmů a částečně výdajů. Schodek rozpočtu bude tedy také rekordní, ale není jasné, zda bude 300 či 500 mld. korun. Případný rozpočtový balíček v řádu nižších desítek miliard nemusí být zásadní pro konečný výsledek. Než boj o letošní schodek, který je už z části mimo kontrolu vlády, bych větší úsilí věnoval příštímu rozpočtu. Od června Ministerstvo financí vždy rýsuje rámce pro rozpočet na další rok, nyní je nutné ten příští schodek vrátit zpět do mantinelů.

V jistém ohledu by se škrtky měly týkat všech položek, protože vládní finance musí odrážet reálný ekonomický vývoj. Z hlediska jednotlivých položek bych pak vypíchnul všechny dotační programy. Dle dat OECD dotace u nás ve vládních výdajích činí téměř 6%. Průměr zemí OECD je třetinový. Navíc za posledních 10 let ten podíl

má druhý největší nárůst. Dotace jsou nejen nespravedlivé, ale tlumí kreativitu, oslabují tlak na efektivitu a přeneseně i růstový potenciál. Přesný opak toho, co ekonomika zasažená šokem potřebuje. Bohužel diskuze zatím jde opačným směrem. Úvaha o potravinové soběstačnosti je jen další dotační program.

Martin Slaný
hlavní ekonom investiční skupiny DRFG

Z minulé krize jsme se nijak nepoučili. Příjmy z dob konjunktury jsme projedli, a to včetně rezervy, zavdali na dlouhodobý růst výdajů, struktura rozpočtu je dnes snad horší než v r. 2009, reformy daní či mandatorních výdajů v době dobrého ekonomického počasí žádné. Do toho přišla koronakrize a s ní bezprecedentní zvyšování výdajů. Slovo úspory nikdo ani nevyšlovil. Státní rozpočet ale potřebuje škrtky (i bez koronakrize), minimálně ze tří důvodů.

Zprv, veřejný dluh hraje roli! Zejména v malé otevřené ekonomice, s relativně mělkým finančním trhem, jako je u nás. Investoři nebudou rozlišovat, jaká stokoruna dluhu je „COVIDová“ a jaká nikoliv. Nelze s takovou lehkostí přenášet náklady svých rozhodnutí na jiné ekonomické subjekty či enormním dluhem na další generace.

Zadruhé, úspory automaticky vyvolávají tlak na zefektivnění procesů. A státní rozpočet potřebuje očistný proces jako súl. Je třeba razantně osekát neproduktivní výdaje, přebujelou byrokracii a státní správu, výdaje mandatorní povahy a připravit rozpočet na demografické změny.

Zatřetí, úspory ve vládním sektoru jsou i signálem pro ostatní subjekty v ekonomice, v neposlední řadě pro daňové poplatníky. Proto navrhuji škrtnout deset procent nekapitálových výdajů celkem, ve všech segmentech rozpočtu. I tak by zůstaly výdaje vyšší, než byly v roce 2018! Obávám se ale, že místo tohoto přístupu bude za nedlouho řešení jiné – zvýšení daňové zátěže a „solidární daň“ 2.0.

Hana Lipovská
ekonomka,
Masarykova univerzita

Pokud je mi známo, premiér Babiš se zatím vymezil pouze proti škrtům v armádním rozpočtu a ve starobních penzích, ostatní škrtky nevyloučil. Se škrtky počítal ještě v dubnu i vicepremiér Havlíček.

Účinné změny rozpočtu musí být rychlé, jednoduché, srozumitelné a bez dalších nákladů. Tato kritéria splňuje plošné seškrtání výdajů jednotlivých rozpočtových kapitol

na úroveň roku 2018. Zatímco například Kanceláře prezidenta republiky, Úřadu vlády nebo Ústavního soudu by se toto opatření nedotklo, neboť jejich letošní rozpočet je plánován oproti roku 2018 jako nižší, na ostatních kapitolách by se ušetřilo 324, respektive 230 miliard korun (bez započítání kapitoly Státní dluh, Veřejná pokladní správa a Operace státních finančních aktiv). Druhá série škrťů by byla nižší co do okamžitého objemu, ale vyvolala by značné úspory v příštích fiskálních obdobích: vyškrtnutí konkrétních položek na podporu neziskových a nevládních organizací především v kapitolách Ministerstva školství, Ministerstva práce a sociálních věcí, Grantové agentury nebo Ministerstva pro místní rozvoj. Jde o položky se značným negativním multiplikačním efektem, protože jejich jednorázové zavedení si vynucuje další dodatečné náklady. Nejedná se však o opatření úsporná a vlastně ani ne o škrty – je to pouze zjednaní nápravy. Řada těchto položek (stejně jako některé rozpočtové kapitoly) totiž neměla do rozpočtu nikdy proniknout, a už vůbec ne v současné výši.

Třetí, neméně podstatná série škrťů se netýká státního rozpočtu samotného, nýbrž veřejných rozpočtů v širším slova smyslu: především pak mimorozpočtových fondů.

Koronavirus by tak i v oblasti veřejných financí měl posloužit jako – v důsledku užitéchná – náhlá choroba, která pacienta donutí k dlouho odkládané změně životního stylu, ke zhubnutí, zdravější stravě i rozumné fyzické aktivitě. Pacient, který se příležitosti chopí, může prožít život kvalitnější a lepší, ten, kdo ji nevyužije, zemře dříve – a odkáže svým dědicům méně.

Martin Janičko
Risk Manager MND

Předně je vhodné si říci, že úspory je třeba hledat minimálně proto, že dělání opaku by mohlo vytvářet nepřijemné precedenty do budoucna, včetně známého efektu západky a eventuálně i morálního hazardu

u některých subjektů. A v popisu práce vlády je i to, aby byla dobrým hospodářem.

Abstrahujeme-li od notorického šetření ve fungování státní správy, tak mezi dalšími opatřeními bych viděl omezení takových výdajů, které mají malé kladné dopady do naší ekonomiky, příkladně nákup dováženého zboží některými ministerstvy. Dalším horkým kandidátem je podpora solární energie. Jak známo, tyto dotace se z velké části míjejí účinkem, směřují k naprosto nevhodným osobám, které si za ně stavějí samoučelné solární panely na svých zahradách, a jejich pozitivní dopad do ekonomiky je naprosto minimální. Nehledě na to, že i jejich budoucí rentabilita je při současných cenách energií více než sporná. Obdobně by šlo postupovat v případě biopaliv. Vláda by měla zvážit omezení i dalších dotací, pokud sama uzná, že jejich efekty jsou mizivé, a kde dosáhne větší úspory než u zrušení Účtenkovky. Kde by se naopak šetřit nemělo, tak to je jistě věda. Nechceme se přeci zejména teď, kdy se ukázaly další limity členství v Evropské unii, střílet opět do vlastní nohy.

Pavel Ryska
ekonom J&T Banky

Dva měsíce utlumené ekonomické aktivity budou mít na naše hospodářství tvrdý dopad. Nesmí se ale stát, že se kvůli tomuto relativně krátkému období zadlužíme na celé dekády dopředu. Bohužel to nyní reálně hrozí. Státní výdaje i státní dluh se vyznačují efektem západky. Když se jednou zvýší, zájmové skupiny si na ně zvyknou a napnou všechny síly, aby je daňový poplatník musel financovat už navždy.

Vláda by měla vyjít především z toho, že opatření proti šíření koronaviru se dělala pro společnost jako celek. Proto by se měly letošnímu propadu ekonomiky přizpůsobit všechny části státního rozpočtu. Vybrat jako obvyklé oběti armádu nebo stavbu silnic a o ostatních výdajích prohlásit, že jsou svaté a že jim nelze ubrat ani korunu, není ani spravedlivé, ani dlouhodobě únos-

né. Je nutné na čas omezit valorizace platů státních zaměstnanců a zvyšování dávek a důchodů. Například naši senioři by pochopili, pokud by přední politici odvážně řekli: z opatření proti pandemii těžily nejvíce starší ročníky a neváhali jsme pro ně přinést ekonomickou oběť; nyní je na oplátku žádáme, aby pochopili, že důchody nemůžeme po nějakou dobu zvyšovat tak rychle jako dříve. Zcela jiné kapitoly rozpočtu – jako dotace soukromým firmám – pak skýtají prostor k velkým škrťům až k nule. Nyní je mimořádná příležitost říci, že toto si již daňový poplatník dovolit nemůže.

Ivana Pečinková
redaktorka,
Lidové noviny

Ve výdajích, které mají pomoci firmám i domácími postavami se po antikoronavirovém zmrtnění na nohy, se v nejbližší době asi moc škrtat nedá. Stejně jako na výdajích na zachytnou sociální síť. Zvláště když se blíží parlamentní volby. Ale třeba bez masivních slev na vlakové jízdenky bychom se měli umět obejít. Jako ještě nedávno.

Rezervy jsou podle mého názoru v nákladech na chod státu. První na ráně by měla být neobsazená úřednická místa, jež se na některých ministerstvech počítají na stovky, a která vylepšují platové fondy. Námitka, že jsou pro zaměstnance, které úřady marně shánějí a že se zabezpečením určitých činností mají obrovský problém, je relevantní. Ale co s tím, když tohle trvá už roky?

Koronavirus, který obrátil všechno naruby, je možná tou správnou výzvou, jak konečně udělat audit agendy státu. A něco zrušit, osekát, přesunout, postavit jinak. Provozní výdaje ministerstev ale zatím zůstávají nedotčené. Při novelizaci státního rozpočtu 2020 sáhla vláda z celkem 44 ministerských a státně-institucionálních rozpočtových kapitol pouze do čtyř, a to jedné naopak přidala. Celkově seškrtnula 14,4 miliardy výdajů, z toho 1,5 miliardy z dotací na jízdenky. Ale vlastně proto, že tyto peníze nebyly kvůli propadu dopravy vyčerpány. ■

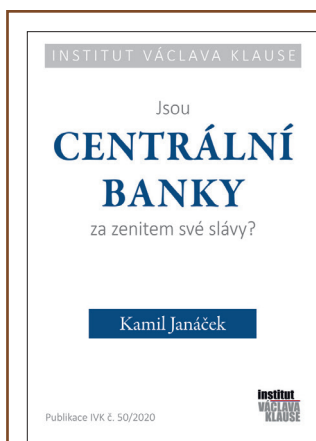
NOVINKA

Nová kniha **Jsou centrální banky za zenitem své slávy?** významného českého ekonoma **Kamila Janáčka** je osobní výpověď autora, který před svým nedávným návratem do akademické sféry prošel od začátku 90. let pozicemi poradce guvernéra centrální banky, náměstka ministra, hlavního ekonoma významné komerční banky, a posléze i člena bankovní rady České národní banky.

„Pravomoci a význam centrálních bank mohou vést k závěru – a často se s tímto názorem setkáváme – že se tyto instituce nyní nacházejí na vrcholu své slávy a že hrají rozhodující úlohu při ovlivňování ekonomiky jednotlivých zemí či jejich uskupení. Nicméně události posledních dvou desetiletí opravňují položit si otázku, kterou obsahuje název této studie: Nejsou centrální banky již za zenitem své slávy? A pokud ano, proč? Tato otázka je velmi důležitá také proto, že centrální banky zásadním způsobem ovlivňují „krevní oběh“ tržní ekonomiky, a tím jsou peníze.“

96 stran, 100 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz

POLEMIKY

Nezapomínejme pro pokrokařskou radikální levici na „starosocanství“

Václav Klaus

Dlouho pozorně čtu Právo a Salon Práva a objevuji tam zajímavé texty a postoje. Pravice bohužel nic takového nemá. Kdysi částečně hrály tuto roli brněnské Kontexty a Revue politika. Teď už bohužel nikoli. V Salonu Práva jsem čítal cenné příspěvky autorů Kellera, Druláka, Barši, ale i Bělohradského. Nacházel jsem v nich myšlenky, které mne obohacovaly a se kterými jsem mohl i souhlasit. Byly v lecčems méně triviální než texty tzv. pravičáků.

Snad je oprávněné (a užitečné) mluvit o konzervativním socialismu, k němuž se oba autoři přihlašují. Souhlasím s nimi i v tom, že „politické strany a hnutí, jež se hlásí k levici, jsou dnes v žalostném stavu“.

Podnětné věty jsou i v článku Petra Druláka a Jana Kellera „Proč konzervativní socialismus“ (Právo, 14. 5. 2020). Spolu s nimi nemám rád „liberály zprava i zleva“, kteří „označují za populisty všechny, do jejichž vlivu masy voličů směřují“. Stejně jako oni jsem přesvědčen o tom, že „je třeba rehabilitovat pojmy jako národ, stát a hranice“, že zejména v Evropě je klíčovým „společenským národ, jehož kolektivitu zosobňuje stát“ a že „respekt k národu, státu a hranicím není projevem uzavřenosti či šovinismu“. Líbí se mi i to, že se někdo odvažuje nesouhlasit „s kritiky údajně české xenofobie“.

Už třicet let jsem neslyšel o konfliktu práce a kapitálu. Myslel jsem, že je tento starý marxistický slogan zapomenut. Uvěřil jsem tomu, že byl rezolutně odmítnut, že v diskusi o společnosti jde o něco úplně jiného, že jsou tato slova passé.

Postoje tohoto typu nesmírně potřebujeme, protože jinak se v dnešním světě rozpustíme jako ona pověstná kostka cukru v čaji, což byl můj často citovaný, už skoro třicet let starý přírůbek vyjadřující nesouhlas s prázdným evropanstvím, vyslovovaný

v éře, kdy dominoval nejasně vymezený slogan „Zpět do Evropy“.

Snad je oprávněné (a užitečné) mluvit o konzervativním socialismu, k němuž se oba autoři přihlašují. Souhlasím s nimi i v tom, že „politické strany a hnutí, jež se hlásí k levici, jsou dnes v žalostném stavu“. Dodal bych jen to, že ve stejném žalostném stavu jsou strany, které se hlásí k pravici.

Není možné přijímat popis relativní prosperity 50. a 60. let jako důsledek jakéhosi vědomého, hlavními politickými subjekty přijatého průměří práce a kapitálu. Byla to přece klasická poválečná rekonstrukce.

Pak už ale můj souhlas končí. Už třicet let jsem neslyšel o konfliktu práce a kapitálu. Myslel jsem, že je tento starý marxistický slogan zapomenut. Uvěřil jsem tomu, že byl rezolutně odmítnut, že v diskusi o společnosti jde o něco úplně jiného, že jsou tato slova passé. Od moderních (byť konzervativních) socialistů Druláka a Kellera jsem je nečekal. Skoro se mi zdá neslušné s těmito pojmy operovat. To je autentický marxismus, myslel jsem, že už neexistující.

Jsem přesvědčen, že tato slova už používat nelze, a proto mne překvapuje, že je autoři stále (či opět) používají, a že dokonce – i dnes – prvních třicet let od konce druhé světové války označují za éru „průměří mezi prací a kapitálem“. To považuji za ex-post vytvořený postoj. Jsem nejméně o generaci starší (než je průměrný věk obou autorů) a nevzpomínám si, že by o tomto „průměří“ tehdy někdo psal či hovořil.

Po této éře přišel začátek 70. let a stagflace, ropný šok a fenomén Reagana a That-

cherové (o čemž oni v článku nemluví), ale údajně „průměří bylo porušeno. Stalo se tak z iniciativy tzv. nové pravice“, která „usoudila, že se pacifikace společnosti... začíná příliš zakusovat do jejích zisků“. Můj se štípat, abych se dozvěděl, jestli spím či bdím. Opravdu si někdo něco takového může myslet? (Úplně něco jiného je, že autoři připouštějí, že k tomu výrazně přispěl „politický obrat doleva a to, že levice přijala „tzv. kulturní revoluci“.)

Není možné přijímat popis relativní prosperity 50. a 60. let jako důsledek jakéhosi vědomého, hlavními politickými subjekty přijatého průměří práce a kapitálu. Byla to přece klasická poválečná rekonstrukce. Pravice toho prý „dokonale využila“ (píše Drulák a Keller), „začala si přivlastňovat rostoucí díl nově vytvořeného bohatství“ (!!!) a „na zbytek společnosti přenášela stále větší tíhu daňového břemene“. Pravice si něco začala přivlastňovat? Pravice? Není to uřeknutí se?

Není to věta z politického školení 50. let, i když tehdy by řekli, že si něco přivlastňují kapitalisté, nikoli pravice. Opravdu byly nastoleny „zákony džungle a právo silnějšího“? Myšleno v 60. letech 20. století a ne v éře Marxova Kapitálu nebo Dickensových románů? To už je čirý marxismus starého stylu.

My, troufám si říci, konzervativní pravice, žijeme ve frustraci z nepřetržitě narůstající regulace a potlačování trhu.

Autoři vidí základní problém současnosti v tzv. deregulaci. Tím se asi relativně mladí autoři vrací k debatě o příčinách krize let 2008-2009, ale autoři mluví o celých posledních padesáti letech. My, troufám si říci, konzervativní pravice, žijeme ve frustraci

Předplatné IVK na rok 2020

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, newslettery plus, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 660 Kč.

Studentské předplatné činí 330 Kč.

predplatne@institutvk.cz

z nepřetržitě narůstající regulace a potlačování trhu. Jakoukoli deregulaci (s výjimkou naší deregulace po roce 1989) nevidíme, právě naopak. Jestli – stejně jako konzervativní socialisté – kritizujeme „dnes vládnoucí ekonomický model“, pak je to z jeho přeregulovanosti a z jeho nadměrného potlačení trhu.

Konzervativní socialisté říkají, že „jednotlivec nemá jen své zájmy a svá osobní práva“ a že „také má své povinnosti“ vůči něčemu, co ho přesahuje. I s tím více než souhlasím.

Ať z toho nikdo nededukuje, že obhajujeme to, že jsou „učitelka, hasič, pečovatelka, policista či voják odměňováni zlomkem procenta bankovního manažera“. To my neobhajujeme, pouze nikomu nezávidíme, a navíc vycházíme z toho, že platí „free to choose“. Patřit k těm či oněm není dáno feudálními či jinými privilegii. A už vůbec si nemyslíme (na rozdíl od autorů), že jsou dnes nepřekonatelné hranice „přístupu

ke vzdělání“. (Moje současná zkušenost je, že čím luxusnější a dražší škola, tím horší vzdělání, alespoň u nás.)

Nějaké zkoušky z marxismu jsem zhruba před šedesáti lety musel absolvovat, ale asi vznikl nějaký nový marxismus. Konzervativní socialisté říkají, že „jednotlivec nemá jen své zájmy a svá osobní práva“ a že „také má své povinnosti“ vůči něčemu, co ho přesahuje. I s tím více než souhlasím.

A teď přichází inovace autorů: jedná se o „povinnost ke společenství, do kterých se [tento jedinec] narodil, či která si zvolil“. To první společenství je národ, to druhé – pro ně klíčová instituce – odborové hnutí. Zmiňují autoři odbory jen tak, jako samozřejmost, kterou každý musí znát, nebo je to nová entita revidovaného marxismu? Dávat vedle sebe, na stejnou úroveň, „členy národa i odborů“ je opravdu inovací. Prý jsou obě založeny „na přirozené solidaritě“.

Nevěřil bych, že se ještě dožijí formulace, že „práce není zbožím, nýbrž příspěvkem jednotlivce společnosti“. Dnes vysvětlovat, že člověk není zaměstnán společností, ale konkrétním zaměstnavatelem, je snad tře-

ba jen v základní škole. Smutné je, že takto by bylo možné polemizovat s každou druhou větou textu.

Konečně je s čím polemizovat, konečně se může vést ideologická diskuse. Dlouho nebylo diskutovat s čím.

Nicméně, jsem rád, že někdo chce – stejně jako já – „rehabilitovat pojmy jako národ, stát a hranice“ a že někdo odmítá vidět nás, kteří kritizujeme organizovanou masovou migraci do Evropy, jako představitel „české xenofobie“. A kdo vidí beznaděj (a proto malou volitelnost) obou – dnešní české levice i pravice, což dává prostor prazvláštním politickým stranám a hnutím. A komu vadí globalizace jako „politický proces“, který je – což bohužel mnozí nevidí – něčím jiným než pouhou internacionalizací lidských životů. Konečně je s čím polemizovat, konečně se může vést ideologická diskuse. Dlouho nebylo diskutovat s čím.

Publikováno dne 21. května 2020 v deníku Právo pod názvem „Konečně téma k diskusi“

Kupujeme si za daně svobodu?

Filip Šebesta
IVK

Ondřej Slačálek reaguje na stránkách internetového Reflexu na náš text „Špidlův komunistický manifest“, který je polemikou s výzvou „Bez solidarity není imunity“, jejímž je signatářem. Jeho reakce je reakcí anarchistického aktivisty (kterým je), nikoli člověka, který se označuje jako politolog a vysokoškolský učitel.

Všimli jsme si Slačálkova ukřivděného ohrazení se proti tvrzení IVK, že jde o manifest Špidlův. Bývalý premiér je podle něj jen „jedním z více než sedmi set signatářů“. Znamená to pravděpodobně jedině – Slačálek se svou replikou vůči textu IVK nepřímo hlásí k významné roli při formulování původní výzvy.

Na rozdíl od většiny aktivních představitelů naší pravice nebojujeme s komunismem minulým, s Brežněvem a se Sovětským svazem. Tuto „neinvenčnost české pravice“, kterou IVK Slačálek podsouvá, jí máme za zlé také, i když z jiných důvodů než on.

Hned v úvodu Institut Václava Klause označuje za „potrefenou husu“. Ano, IVK se

opravdu cítí být jejich komunistickým manifestem „trefen“, neboť reálné naplnění požadavků většiny z jedenácti bodů původní výzvy by vedlo k zpochybnění našeho polistopadového uspořádání, tedy v mnoha ohledech k faktickému návratu před rok 1989. Proto jsme s ním také vedli naši polemiku.

Na rozdíl od většiny aktivních představitelů naší pravice nebojujeme s komunismem minulým, s Brežněvem a se Sovětským svazem. Tuto „neinvenčnost české pravice“, kterou IVK Slačálek podsouvá, jí máme za zlé také, i když z jiných důvodů než on. To před čím varujeme my, je „komunismus současnosti“. Tím není Husák, tou je utopie pod jinými názvy směřující k obdobné nesvobodě člověka. Domnívali jsme se, pravděpodobně mylně, že se krajní levičáctví dostatečně zdiskreditovalo svým komunistickým experimentem. Špidlův manifest a Ondřej Slačálek a jeho názory ale dokazují, že tomu tak není.

Domnívali jsme se, pravděpodobně mylně, že se krajní levičáctví dostatečně zdiskreditovalo svým komunistickým experimentem.

Slačálek poměrně rozsáhlou a strukturovanou polemiku IVK šmahem a s poškľebky odmítá, aniž by se seriózně, jak by se na vysokoškolského pedagoga slušelo, utkal s jejími argumenty. Náš text má prý „roztomilou strukturu“, zatímco

ten jeho nemá žádnou. Náš text je „festival poněkud stereotypních tvrzení“ a Slačálek v něm „doklady pro [naše] tvrzení nenachází“, čímž jeho obecná polemika v podstatě končí. To mi přijde na „invenční“ českou (akademickou) levici přeci jen trochu málo. IVK si na rozdíl od něj tu práci dal, citoval, rozporoval konkrétní výroky, zatímco on se uchyluje jen k nálepkování, paušálním odsudkům a křečovitě karikatuře.

Slačálka evidentně nezajímá dobrovolnost nebo nedobrovolnost přijetí kolektivního rozhodnutí, v reálném světě rozhodnutí státu, ale pouze to, zda on sám toto rozhodnutí považuje za dobré či nikoli.

Namísto polemiky se pokouší rozvíjet své vlastní úvahy. V nich žongluje s pojmem svoboda, o němž anarchisté rádi hovoří, i když nemají sebemenší problém s tím, že uskutečnění jejich požadavků znamená její faktickou likvidaci. Slačálek si vypomáhá připomenutím dvojího pojetí svobody Isaiaha Berlina: svobody negativní (od něčeho) a pozitivní (k něčemu). Mimo to, že této dichotomii podle všeho přisuzuje nezpochybnitelnou a samozřejmou platnost, z této dvojice svobod – společně s Marxem, jak by se dalo očekávat – bez zaváhání favorizuje vykonstruovanou „svobodu pozitivní“. Máme ji prý jako občané, „když se podílíme na rozhodnutí o společenském dobru“.

Slačálek evidentně vůbec nerozlišuje mezi rozhodováním individuálním a kolektivním. Nechápe rozdíl mezi tím, když jedinec vstupuje do nějakého vztahu z vlastního rozhodnutí, na základě své vůle a svých zájmů, a tím, když je jedním z mnoha členů kolektivu, který disponuje potenciálem vnutit své finální rozhodnutí silou i ostatním, i těm, kteří s ním nesouhlasí.

Autor nás nepřesvědčí o blahodárnosti státního paternalismu. Lidé vyznávající ideje svobody na rozdíl od něho vidí kolem sebe přeregulovanou společnost s velmi rozsáhlým přerozdělováním, bobtnající stát a státní byrokracii žijící z peněz a na úkor občanů platících daně.

Slačálka evidentně nezajímá dobrovolnost nebo nedobrovolnost přijetí kolektivního rozhodnutí, v reálném světě rozhodnutí státu, ale pouze to, zda on sám toto rozhodnutí považuje za dobré či nikoli. Své pokrytectví nevědomky prokazuje tím, že kolektivní rozhodnutí, které mu není po vůli, ale které vzniklo demokratickými postupy, za projev svobody již nepovažuje. Naopak je vidí jako svobodu „malého procenta jedinců“, která bere svobodu „nám“ (tím asi myslí sebe a lidi podobných názorů).

Pro Slačálka je svobodou natažená ruka. Je to „svoboda k důstojné mzdě, k zajištění v nemoci či ve stáří“. To jsou ale nároky, nikoli svoboda. Slačálek si svobodu představuje jako nárok na cizí peníze. Jako povinnost ostatních zajišťovat dotyčnému mzdu podle jeho představ, zdravotní péči podle jeho představ, či živobytí ve stáří podle jeho představ.

Přesvědčit normální lidi o tom, že vrcholem svobody jsou vysoké daně, je beznadějný úkol.

IVK však ještě stále – společně s Haykem – považuje za klíčovou, a jedinou hodnou tohoto slova, svobodu negativní, svobodu jednotlivce, „svobodu od donucení“, abych použil Slačálkova slova. Tato svoboda, svoboda od státních zásahů, se však podle něj „prosazovala tak moc, až nám chybí spíše možnost účinně rozhodovat (spolu s dalšími) o okolnostech našich životů“.

Autor nás nepřesvědčí o blahodárnosti státního paternalismu. Lidé vyznávající ideje svobody na rozdíl od něho vidí kolem sebe přeregulovanou společnost s velmi rozsáhlým přerozdělováním, bobtnající stát a státní byrokracii žijící z peněz a na úkor

občanů platících daně. Přesvědčit normální lidi o tom, že vrcholem svobody jsou vysoké daně, je beznadějný úkol.

Lidem Slačálkova typu nepomůže ani šermování se strašákem oligarchů, kteří prý u nás i jinde všemu vládnou. Zdá se, že nejvíce mu leží v žaludku Petr Kellner. Toho jediného jmenuje. Zřejmě platí, že velké postavy našeho či světového byznysu se dělí na oligarchy a filantropy podle toho, jak financují levičácké neziskovky. Takový Soros a Gates jsou pochopitelně filantropové, na ostatní levičácká avantgarda používá hanlivé nálepky. A přitom jejich peníze nepotřebuje, je totiž pevně přisátá na veřejné zdroje.

Umí si Slačálek představit, že mu stát pod hrozbou sankcí odejme část majetku a použije jej na financování věcí, které si on nepřeje? Bude i to označovat za svou svobodu? Nebo si umí představit takovou situaci jen v roli vítěze.

Jedině tak si můžeme vysvětlit Slačálkovo takřka zbožštění státu jako prostředku k (vy)řešení všech společenských problémů. Je to vlastně dost překvapivé od anarchisty. Jako vysokoškolský učitel by měl ale mít alespoň elementární povědomost o výrazné složce soudobé ekonomie, tzv. ekonomické škole veřejné volby (public choice school) a jejích poznacích. Měl by počítat s fungováním státu jako s výslednicí různých parciálních zájmů a mít zkušenosti s chronickým selháváním státu při snahách byrokratickými postupy extenzivně řídit společnost a ekonomiku. Měl by rovněž tušit, že ta „neosobní struktura“ – tedy stát – která podle něj „musí veřejné služby zajišťovat“, zase tak neosobní není a podléhá zcela osobním politickým zájmům.

Zřejmě platí, že velké postavy našeho či světového byznysu se dělí na oligarchy a filantropy podle toho, jak financují levičácké neziskovky.

Takový Soros a Gates jsou pochopitelně filantropové, na ostatní levičácká avantgarda používá hanlivé nálepky.

Podle Slačálka si za daně kupujeme pozitivní svobodu (tedy nárok na výnos daní ostatních poplatníků). Je hrozné, co si může někdo představovat pod pojmem „kupovat“. Obrat „koupě“ přece označuje dobrovolný vstup do předem známého kontraktu s jiným subjektem, dobrovolnou směnou. Není možné napsat tak neuvěřitelnou věc, že za daně si kupujeme „svobo-

du“. Umí si Slačálek představit, že mu stát pod hrozbou sankcí odejme část majetku a použije jej na financování věcí, které si on nepřeje? Bude i to označovat za svou svobodu? Nebo si umí představit takovou situaci jen v roli vítěze, tedy toho, v jehož prospěch vlivem rozhodnutí státu potečou peníze ostatních?

Slačálkův text ukazuje zásadní defekt levičového myšlení – obsesi chimérickou rovností a přerozdělováním, bez něhož oné rovnosti nelze dosáhnout. Jde o uvažování postavené na mylném předpokladu, že tvorba bohatství je nezávislá od rozdělování bohatství. Z toho pramení ono špidlovské přesvědčení, že „zdroje jsou“.

Neúcta k práci ostatních, k výkonu a k odpovědnosti jednotlivce za svůj život jsou určujícím přístupem Slačálkových úvah. Nárokový pohled na svět, neúcta k majetku druhých a nechápání jednoduchého vztahu má dáti-dal se prolínají celým textem Slačálkovy polemiky. Jenom díky nim může autor dojít k absurdnímu konstatování, že „trh není prostorem svobody, ale vcelku drsných podob nátlaku a donucení“.

Považujeme za všeobecně přiznanou Misesovu myšlenku, že nástrojem „společenského nátlaku a donucení“ je stát.

Považujeme za všeobecně přiznanou Misesovu myšlenku, že nástrojem „společenského nátlaku a donucení“ je stát. Trh – jak říká Mises – je „proces, který je uváděn do chodu jednáním různých jednotlivců, jež spolupracují v rámci dělby práce... Trh je společenská instituce“ a jako taková nemůže být odlišná od subjektů, které ji tvoří. Je to instituce dominantně svobodná a na svobodě založená.

Trh je společenská instituce a jako taková nemůže být odlišná od subjektů, které ji tvoří. Je to instituce dominantně svobodná a na svobodě založená.

Z textu v závěru cítíme i závan jisté osobní frustrace autora, když si stýská, že „generace, která byla v aktivním věku během devadesátých a nultých let, měla řádově jiné příležitosti ke „sledování štěstí“ a „zápasu o úspěch“, než ty, které přišly později? Myslí tím ty později narozené? Ty, kteří nemuseli likvidovat komunismus a jeho následky? Ty, kteří už mohli žít v normálním světě? Možná, že anarchismus a aktivismus jsou pro pana Slačálka jenom kompenzací za nenaplněné podnikatelské ambice a za sny patřit k „oligarchům“.

Publikováno dne 25. května 2020 na Reflex.cz